

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 1. De conditione Inquisitoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Ritus combu-
rendi statuas
in hoc crimine
ne quado cae-
perit.

Quando caeperit haec laudabilis consuetudo combu-
rendi statuas reorum absentium, qui ob contumaciam
dantur in hoc crimine, incertum est mihi, credere
tamen rem esse non valde antiqua; cum nec Eyme-
ricus, qui diligentissimè cuncta ad praxim spectantia in
hoc crimine complexus est, nec alij ex veteribus,
qui de ordine procedendi contra hereticos scripserunt
(quod ego legerim) huius consuetudinis meminerint:
nec in codice illo Vaticano, nec in illo Illustrissimi
Cardin. Sirey, ubi plurima sunt, etiam minutissima
de ordine iudicandi, ac puniendi hereticos, aliquod
reperitur huius consuetudinis vestigium: res tamè
est valde laudabilis, & aptissima ad incutiendum ti-
morem, & propterea omnino exercenda.

Atque hic est vnus casus, in quo statua eius qui
damnatur pro hoc crimine, producit in publicam
actionem, & curia seculari traditur. alios addo in-
fra in hac 3. parte super q. 43.

Postremo illud est obseruandum, quod tamen si ab-
sentis statua combusta sit, & ille postea vnus, siue
spontè, siue vi comprehensus est, audiendus est tamè:
nulla enim temporis praescriptione a causa defensione
submoueri debet. l. annus. ff. de re iudic. reus, tradit.
optimè Simancas de ca. ho. instit. tit. 2. nu. 20. & in

A Enchyrid. violat & religionis tit. 45. nu. 16. & si mi-
sericordiam petierit, admittendus erit ad Ecclesia-
gremium, nisi fuerit relapsus: acerbissime tamen pu-
niendus est propter contumaciam, quamquam tunc
lenienda poenitentia erit, & rigori detrahendum:
cum spori ad agnosendam culpam suam accesserit,
aut impedimenta verisimiliter probauerit, quo mi-
nus in tempore accedere potuerit.

B Atque ex his remanent iudicio nostro satis decla-
rata ea, quae pertinent ad ordinandos, & absolue-
ndos quoslibet processus, qui fieri possunt aduersus quoscu-
que huius criminis reos, viuentes tamen: nam qua ra-
tione est processus sit ordinandus, qui contra mortuos
cõcipitur in hoc crimine, quod morte non extingui-
tur, non docuit Emericus, idque propterea ut credo,
quoniam ex dictis, ut difficulter poterat colligi: non
eadè ferè (paucis tamè mutatis) sit series, & textu-
ra. Caeterum ne quid in hac causa omissum esse videa-
tur, & modum instituendi processum contra mortuos
huius criminis reos, & formulas pronuntiandae sen-
tentiae, damnandaeque defunctorum memoriae iuxta
canonicam instituta trademus copiose infra super q.
43. ubi de potestate Inquisitorum procedendi contra
defunctos disserit Emericus.

IN QVÆSTIONES CENTVM, ET TRIGINTA,
super practica officij Inquisitionis obseruatio.

Aboluta praxi, non adhuc omnino fuit absoluendum opus. nam
cum ingentes interdum difficultates in hoc negotio oriantur,
quibus nondum erat satisfactum; ob id Emericus ne quid imper-
fectum, aut parum explicatum reliquisset videretur in toto Inqui-
sitionis negotio: nunc in fine huius operis centum triginta quaestionibus
propositis vniuersas ferè difficultates, quae in titulis de hereticis continen-
tur, declarat; pressius tamen, & obscurius interdum quam fieri debuerit: sed
nos nihil omittimus (nisi fallor) parum explicatum: & quamquam singu-
larè ferè quaestiones tractatum integrum postularent, nihilominus maiori
breuitate, quam sit credibile, cuncta huc spectantia, complexi sumus.

QVÆSTIONES CENTVM
TRIGINTA.

SUPER PRACTICA OFFICII INQUISITIONIS,
eidem officio congruentes.

QVÆSTIO PRIMA.

De conditione Inquisitori.

PRIMA quaestio est: Inquisitor he-
reticæ prauitatis, cuius debet esse
conditio.

Respondemus, quod Inquisitor
debet esse conuersatione honestus,

prudētia circumspēctus, constantia firmus, sa-
cra doctrina fidei eminenter eruditus, & virtu-
tibus circumfultus. Ita habetur supra parte 2. in
litteris Urbani iij. & Clementis iij. ad Inquisi-
tores generaliter: Prae cunctis, & infra. Prouidimus
igitur ibidè ad presēs personas aliquas circumspe-
ctas, p. tanto negotio deputari, quarum honesta cõ-
uersatio exēplum tribuat puritatis, & doctrinā
fundat erudita labia salutarè, vt sacro ipsarum mini-
strio

steno prefata partes ab huiusmodi contagijs expungatur. Et infra. quatenus in charitate Dei, hominum timore postposito, virtutem Spiritus uidentes ex alto, predictum officium, &c.

COMMENT. L.

Duo sunt genera iudicum in causa fidei, Ordinaris, ut summus Romanus Pontifex, & Episcopi locorum, qui cum ordinantur, seu consecratur, in re diuina in hereticos accipiunt potestatem, & in iurisdictionem, ut optime scribit Conradus Brunus lib. 4. de heret. c. 1. Simancas de catho. instit. tit. 25. num. 3. & tit. 34. & Albericus tract. de agnos. assertio. q. 1. n. 11.

Alii sunt iudices delegati, quibus a sede Apostolica hoc munus iudicandi hereticos in specie datum est, quos iura, Inquisitores, vocant: que appellatio vulgaris etiam facta est eum vulgus quoque; ita appellat. Emericus tum in hac, tum in sequentibus questionibus de his postremis potissimum loquitur, quatenus de ceteris etiam agat, cum se offert occasio.

De his quidem inquisitoribus, delegatis multa multi tradunt. Repertorium Inquisitorum, Locatus in opere iudiciali, Bernardus Comensis in Lucerna, & Tabienfis in summa, verbo, Inquisitor. Simancas de catho. instit. tit. 34. idem in enchyridio tit. 7. Ioan. Regius in singularibus fidei, singulari 94. 95. & seq. & eleganter Conradus Brunus lib. 4. de heret. c. 1. & alij potissimum, qui cum de qualitate Inquisitorum differunt, quantum ad hunc Emerici locum illustranda spectat, eadem penitus tradunt; licet mutatis verbis: que tamen omnia hoc loco ab Emerico breuiter recensentur, quibus adungetur Campegius apud Zanchinum tract. de heret. in prefatione verbo, circa.

Prudentia circumspicienda. In omnibus iudicibus prudentia virtus penitus requiritur, sed maxime desideratur in Inquisitoribus hereticæ prauitatis, cum plus in hac causa, que prudentiæ potius quam legum regulis, debeant expediri. hinc vero de prudentia Inquisitoris locum abunde tractat Simancas de catho. instit. tit. 34. nu. 10. quem video.

Sacra doctrina fidei eminenter eruditus. Vox Sacra, deest in Bononiensi & Sabellano, quam habent Barcionensis & codex Cardinalis de Gabara, sed sine desit, sine adsit per doctrinam fidei vere & proprie theologiæ cognitionem accipere debemus: iuris prudentia enim non dicitur fidei doctrina.

Vnde videtur sentire Emericus, Inquisitores theologos potius quam iurisperitos esse eligendos: et ita plane cõtendit Melchior Canus theologus & ipse nõ vulgaris lib. 8. c. 7. de locis theologicis. vers. que cũ ita sint, & videtur etiam velle Conradus Brunus lib. 4. de heret. ca. 1. quibus fauet doctrina Illustrissimi Cardinalis Caietani apud beatũ Thomã 2. 2. q. 185. art. 3. & Augustini de Ancona in summa de potestate ecclesiastica q. 3. art. 5. assertentium omni ipe theologum iurisperitum, ut Episcopus fiat, esse preferendum, manifestum est autem in hac causa animadvertendi in hereticos, Inquisitores in locum Episcoporum substitui: eligendi itaque uidentur theologi. Quod si queras, an Inquisitor hereticæ prauitatis debeat necessario esse sacerdos, Respondetur quod nõ,

A licet contrariũ velit Franciscus Aretinus conf. 58. incipien. Diligenter nu. 6. nec. Restat igitur, nec. na det ratio Aretini quia Inquisitor absoluit recedentes, sed non in foro penitentia.

Simancas tamen de catho. inst. tit. 41. nu. 3. iurisperitos esse eligendos relictis theologis cõtendit, nec desunt grauissimæ rationes pro vtraque parte, quas studio breuitatis consulto omitto.

Veruntamen hoc est certum, quod solus theologus aut solus iurisperitus non facile dirimet hanc licentiam, cum quisque causam suam tueatur, & pro se sententiam dicat.

B Ego ita sentio, si fieri posset, is esset eligendus Inquisitor omnino, qui vtraque studia & theologia, & vtriusque iuris coluisset; sin minus, ritus cuiusvis prouincia obseruetur: tamen si enim maiori ex parte iri Italiam inquisitores Apostolici delegati, theologi eligantur; non propterea causæ fidei tractantur in ipe, aut contra iuris regulas.

Hoc tamẽ esse debet exploratum, Inquisitores in primis diuinarum litterarum & sacrorum canonũ peritos esse debere, ut grauius et vere docet Conradus Brunus lib. 4. de heret. q. 1. & Campegius apud Zanchinum in prefatione, verbo, circa.

Illud adiungam, consultissimum mihi videri, ut illis ciuitatibus, in quibus duo sunt Inquisitores, unus eligatur probatissimus & doctissimus theologus alius constituantur iuriconsultissimus & canonicon peritissimus: grauias enim sunt fidei negotia, & res, quas tractant, magna; & propterea per iudices integerrimos & doctissimos esse peragenda.

QUESTIO. II.

De ætate Inquisitoris.

Secunda questio est: Inquisitor cuius debet esse ætatis?

D Respondemus, quod quadraginta annorum sic, quod inceperit quadragesimum annum. Ita habetur in c. Nolentes. de heret. in clemen. vbi sic dicitur: Nolentes splendorem solitum negotij fidei per actus indiscretos & improbos quorumuis inquisitorum hereticæ prauitatis quasi tenebrosi fumi caligine obfuscarri, hoc sacro concilio approbante, statuimus nullis ex nunc, nisi qui quadragesimum ætatis annũ attigerint, officium inquisitionis prædictæ committi inquisitoribus. Hæc etiam ætas requiritur in inquisitorum commissarijs, ut dicit Ioan. And. in glo. super c. allegato.

COMMENT. I. I.

Respondemus, quod quadraginta annorũ, &c. Atque in hac ætate nihil adhuc inuenio, licet in Commissarijs Inquisitorum triginta anni sufficiant, ut dicemus paulo post super quæst. 16.

Simancas de catho. instit. titu. 34. nume. 12. generali decreto Pontificis maximis constitutum dicit, ut qui tricesimum annum attigerit, in Hispania Inquisitor esse possit. id decretum nondũ vidimus,

Inquisitor theologus & iurisperitus simul eligendus.

Supra Pag. 113

Inquisitorũ ætas, annorũ 40.